

Utbildningsdepartementet
Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten

Vår referens/dnr:
2022-92

Torbjörn Malm

Er referens/dnr:
U2022/02457

103 33 Stockholm

2022-10-15

Remissvar

I mål – vägar vidare för att fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning

Svenskt Näringsliv har givits möjlighet att inkomma med synpunkter på ovan rubricerad promemoria. Det är angeläget att bättre rusta ungdomar och unga vuxna för jobb och vidare studier. För många elever i grundskolan blir inte behöriga till gymnasieskolans nationella program. Den viktigaste åtgärden är självklart att se till att resultaten i grundskolan ökar. Tills det är gjort behöver det finnas tydliga och effektiva vägar till gymnasieexamen och jobb.

Nedan följer Svenskt Näringsliv synpunkter på utredningens förslag.

5.6.1 Yrkespaketets roll i gymnasieskolan behöver förtydligas

Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning att det behöver tydliggöras hur elever på introduktionsprogrammen kan bli bättre rustade för jobb. Däremot anser vi inte att nuvarande yrkespaket är ändamålsenliga för introduktionsprogrammen. Yrkespaketen är värdefulla inom vuxenutbildningen men fyller inte samma funktion på introduktionsprogrammen.

Svenskt Näringsliv anser därför att det bör utvecklas branschpaket inom introduktionsprogrammen. Det ska vara obligatoriskt för eleverna att välja något av dem. Ett genomgående branschpaket ska kunna leda till att en bransch kan ge eleven ett grundläggande yrkesintyg där det också finns tydliga vägar mot gymnasial nivå (SeQF 4). Respektive bransch beslutar både ifall branschpaket ska användas och om innehållet i form av yrkeskunskaper, yrkesfärdigheter och kompetenser. För många unga och unga vuxna kan körkort vara viktigt för att öka jobbchanserna. Hur branschpaketen kan underlätta för elever att ta körkort bör utredas.

5.6.2 Framtagande och förvaltning av yrkespaketet

Svenskt Näringsliv anser att det bör vara branscherna som ska ha ansvar för att hålla utbudet av nationella bransch- och yrkespaket uppdaterat.

5.6.3 Åtgärder för att öka kunskapen om yrkespaketet.

Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning och instämmer i att kunskap om branschapaket inom introduktionsprogrammen och yrkespaketen inom vuxenutbildningen behöver öka.

5.6.4 Definition av yrkespaket på introduktionsprogram

Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning att det behövs tydligare regleringar på introduktionsprogrammen, men anser i linje med ovan att det är branschapaket på introduktionsprogram som ska definieras och vara nationellt sammanhållna.

5.6.5 Ökad tydlighet kring dokumentation och bättre förutsättningar för uppföljning

Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning om att det finns behov av att öka tydligheten kring dokumentation och förbättra förutsättningarna för uppföljning. Av den anledningen anser Svenskt Näringsliv att det till de nationellt utformade branschapaketen bör kopplas yrkesprov, branschprov och branschvalidering.

5.6.6 Yrkesutbildning på introduktionsprogram och i gymnasiesärskolan ska ingå i samverkan i lokala programråd

Svenskt Näringsliv anser att det ska finnas lokala branschråd för all yrkesutbildning till och med gymnasial nivå. Det betyder att lokala programråd och yrkesråd ska slås ihop och lokala branschråd ska skapas. De lokala branschråden bör också vara gemensamma för fler utbildningsanordnare inom samma utbildningsinriktning.

Svenskt Näringsliv anser att branschers och företags involvering och inflytande över yrkesutbildningen ska stärkas på nationell, regional och lokal nivå. Det är viktigt att bygga vidare på, och utveckla, det som fungerar. På regional och lokal nivå bör råden utgå från, eller vara kopplade till, de olika former av collegekoncept som finns.

5.6.7 Ytterligare reglering av introduktionsprogrammen bör utredas

Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning om att det finns behov av att skapa en tydligare struktur för introduktionsprogrammen och föreslår följande:

1. Språkintröduktion ska kunna läsas under maximalt ett år.
För elevernas språkutveckling är det negativt att gå i en klass med enbart elever som inte har svenska som modersmål. Därför bör språkintröduktion maximalt kunna läsas under ett år inom ramen för intröduktionsprogrammen. Därefter bör eleven automatiskt påbörja ett nationellt program eller programinriktat val, om hen är behörig till något av dessa.

Elever som inte är behöriga till ett nationellt program, eller ett nationellt program via programinriktat val, ska erbjudas fortsatta studier via komvux eller yrkesintröduktion. Om eleven fyllt 18 år ska hen erbjudas studier utifrån de nationellt framtagna yrkespaketen på komvux. Elever som inte fyllt 18 år ska övergå till studier vid yrkesintröduktion.

2. Slå ihop yrkesintröduktion och individuellt alternativ och skapa nya branschapaket.

De båda intröduktionsprogrammen yrkesintröduktion och individuellt alternativ ska slås ihop till ett nytt yrkesintröduktionsprogram. Tiden på det nya yrkesintröduktionsprogrammet bör i normalfallet vara 2–3 år. De elever som bedöms klara av det ska välja ett nationellt yrkesprogram och i möjligaste mån läsa

yrkesämnen tillsammans med övriga elever på programmet. Eleverna ska också genomföra praktik och apl samt kunna läsa in de kurser som saknas för att få behörighet till ett yrkesprogram.

Elever som är längre ifrån att vara behöriga till ett yrkesprogram ska läsa specifika branshpaket som är anpassade för yrkesintroduktionsprogrammet. Det ska vara obligatoriskt för eleverna att välja något av dem. Ett genomgången branshpaket ska kunna leda till att en bransch kan ge eleven ett grundläggande yrkescertifikat där det också finns tydliga vägar mot gymnasial nivå (SeQF 4). Respektive bransch bör besluta ifall branshpaket ska användas och om innehållet i form av yrkeskunskaper, yrkesfärdigheter och kompetenser.

3. Programinriktat val ska bara vara möjligt mot ett yrkesprogram.

Elever som går på programinriktat val har generellt svårt att ta sig igenom ett nationellt program och nå examen. Särskilt svårt är det för elever som går ett programinriktat val med inriktning mot ett högskoleförberedande program. Av den anledningen ska programinriktat val enbart vara möjligt mot ett yrkesprogram.

De elever som går ut grundskolan utan att ha behörighet till något nationellt program – plus de elever som tillkommer direkt till gymnasieskolan utan att ha gått i svensk grundskola – behöver få en fördjupad orientering i de valmöjligheter som finns. Detta gäller såväl inom utbildningsområdet som på arbetsmarknaden.

5.6.8 Hur utredningens förslag och bedömningar förhåller sig till riksdagens tillkännagivande om tvåårig yrkesskola

Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning. Med bättre, mer effektiva och tydligare introduktionsprogram finns inget behov av att gå vidare med förslaget om en tvåårig yrkesskola.

6.6.1 Skyldighet att erbjuda avslutande vägledningssamtal

Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens förslag.

7.3.1 Bestämmelsen om studie- och yrkesvägledning ska förtydligas.

Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens förslag.

7.3.2 Det behövs mer kunskap om stöd i gymnasieskolan

Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens förslag.

7.3.5. Möjligheter att få undervisning i komvux som gymnasieelev

Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens förslag.

FÖRENINGEN SVENSKT NÄRINGS LIV

Johan Olsson, Svenskt Näringsliv